



Datum

2023-08-21

Vår referens

Håkan Karlström

Miljöinspektör

hakan.karlstrom@malmo.se

**Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet om förslag till ändringar i förordning (EG) nr 2017/852 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008
MN-2023-8484**

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har genom stadskontoret översänt Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet – EU Kommissionens förslag till ändringar i förordning om kvicksilver och om upphävande av förordning (kvicksilverförordningen) för besvarande.

I syfte att etablera ett kvicksilverfritt EU hanteras i förslaget de sista återstående avsiktliga användningarna av kvicksilver inom EU. De föreslagna ändringarna rör utfasning av tandamalgam samt förbud mot tillverkning och export av tandamalgam och vissa lampor som innehåller kvicksilver. Utfasningen av tandamalgam är tänkt att helst ske före år 2030 och för varje typ av lampa med kvicksilver tillsatt finns framtaget utfasningsdatum gällande användningen.

Miljöförvaltningen ser positivt på de föreslagna ändringarna och bedömer det som rimligt att ett kvicksilverfritt EU därigenom ska kunna uppnås i tid. Detta är under förutsättning att respektive land inom EU tar sitt ansvar och ser till att de restriktioner och förbud som nu införs i kvicksilverförordningen följs. Ändringarna kommer att bidra till en minskad risk för att människor och miljön blir exponerade för kvicksilver.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2023-08-21
- Förslag till yttrande, daterat 2023-08-21
- Bilaga 1. Förslag till ändringar i förordning (EG) nr 2017/852 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2023-09-27

Beslutet skickas till Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har genom stadskontoret översänt en remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet. Remissvaren ska ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 8 november 2023.

Bakgrund

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat förslag till ändringar i kvicksilverförordningen.

Motiv och syfte med förslaget

Med tanke på den risk som kvicksilver utgör för både människors hälsa och för miljön utarbetade kommissionen år 2005 en särskild kvicksilverstrategi som sågs över år 2010 och uppmanade unionen att ta itu med alla aspekter av kvicksilver, även dess användning i produkter. Till följd av detta drog Europeiska unionens råd följande slutsats:

”Produkter med tillsats av kvicksilver bör fasas ut så snabbt och fullständigt som möjligt om lämpliga alternativ finns, med en utfasning av alla produkter med tillsats av kvicksilver som slutmål varvid vederbörlig hänsyn tas till tekniska och ekonomiska förhållanden samt behovet av vetenskaplig forskning och utveckling.”

Kvicksilverförordningen behandlar hela livscykeln för detta ämne, från primär kvicksilverbrytning till slutligt bortskaffande av kvicksilverhaltigt avfall och införlivar Minamatakonventionen om kvicksilver, vilken ingåtts inom ramen för FN:s miljöprogram och som ratificerades av EU och medlemsstaterna år 2017. En viktig aspekt i kvicksilverförordningen är användningen av kvicksilver i produkter som hanteras genom att förbud införs mot tillverkning, import och export av en rad produkter med tillsatt kvicksilver, vilket kompletterar de bestämmelser som fastställs i andra unionsinstrument om begränsningar av utsläppande på marknaden och import av produkter med tillsatt kvicksilver. I syfte att etablera ett kvicksilverfritt EU hanteras i förslaget de sista återstående avsiktliga användningarna av kvicksilver i produkter i unionen.

Enligt översynsklausulen i artikel 19 i kvicksilverförordningen uppmanas kommissionen att rapportera till Europaparlamentet och till rådet om resultatet av sin bedömning av följande:

- a) Möjligheten till fullständig utfasning av användningen av tandamalgam helst före år 2030 samt behovet av att EU reglerar kvicksilverutsläpp som är kopplade till krematorier.
- b) Miljöfördelar och genomförbarhet med ett förbud mot tillverkning, import och export av andra återstående produkter med tillsatt kvicksilver, som redan är förbjudna eller snart kommer att förbjudas att släppas ut på marknaden i enlighet med andra unionsinstrument.

Tandamalgam

Tandamalgam är den största återstående avsiktliga användningen av kvicksilver i unionen, uppskattningsvis omkring 40 ton under år 2019.

Andra produkter med tillsatt kvicksilver

När det gäller andra produkter med tillsatt kvicksilver är det förbjudet att tillverka, importera och exportera de produkter med tillsatt kvicksilver som förtecknas i bilaga II från och med de utfasningsdatum som anges där (från och med den 31 december 2018 eller 2020), såvida de inte anses vara nödvändiga för civilskydd och militär användning eller sådana som används för forskning, kalibrering av instrument eller som en referensstandard. I bilaga II förtecknas för närvarande följande sex typer av produkter med tillsatt kvicksilver:

- Batterier och ackumulatorer.
- Vissa switchar och reläer.
- En rad lampor som innehåller kvicksilver, däribland vissa lysrörlampor och linjära lysrör för allmänna belysningsändamål, kallkatodlysrör med tillsatt kvicksilver och lysrör med extern elektrod för elektroniska displayer och högtryckskvicksilverlampor för allmänna belysningsändamål.
- Kosmetika (med undantag för vissa ögonprodukter).
- Pesticider, biocider och antiseptiska medel för utvärtes bruk.
- Vissa icke-elektroniska mätinstrument (till exempel termometrar, barometrar).

Med tanke på den ökande tillgången på tekniskt och ekonomiskt genomförbara kvicksilverfria alternativ har dock ytterligare produkter med tillsatt kvicksilver under tiden blivit föremål för nya begränsningar för utsläppande på marknaden och import enligt RoHS-direktivet. Förslaget syftar därför till att säkerställa samstämmighet mellan kvicksilverförordningen och RoHS-direktivet och därigenom bidra till nollförening genom att fasa ut tillverkning och export av lampor som innehåller kvicksilver.

Remissens huvudsakliga syfte

Målen med förslaget

Målen med förslaget är följande:

- i. Utvidga förbudet mot användning av tandamalgam till att omfatta alla invånare i unionen från och med den 1 januari 2025 (fullständig utfasning), samtidigt som rätten bevaras för tandläkare att fortsätta att använda det när det anses absolut nödvändigt för att hantera patientens särskilda medicinska behov (till exempel allergier, problem med fuktkontroll).
- ii. Inrätta ett förbud om tillverkning i unionen och export av tandamalgam från och med den 1 januari 2025.
- iii. Göra följande sex ytterligare produkter med tillsatt kvicksilverföremål för tillverknings-, import- och exportförbud genom att lägga till dem i bilaga II:
 - Lysrörlampor för allmänna belysningsändamål som ännu inte omfattas av bilaga II eller av den åtföljande ändringen av bilaga II till följd av ovannämnda delegerade akt.
 - Linjära trebandslysrör för allmänna belysningsändamål som ännu inte omfattas av bilaga II.
 - Linjära halofosfatlampor för allmänna belysningsändamål som ännu inte omfattas av bilaga II.
 - Icke-linjära trebandslysrör för allmänna belysningsändamål.
 - Icke-linjära halofosfatlampor.
 - Högtrycksnatriumlampor för allmänna belysningsändamål.

För dessa ovan nämnda produkter finns enligt bilaga II olika utfasningsdatum.

Ändringarna i förordningen

Ändringarna i artikel 10 i kvicksilverförordningen blir som följande:

Följande punkt ska införas som punkt 2a:

”2a. Från och med den 1 januari 2025 får tandamalgam inte användas vid tandvårdsbehandlingar av någon invånare, såvida inte tandläkaren bedömer att det är absolut nödvändigt på grund av patientens särskilda medicinska behov.”

Följande punkt ska läggas till som punkt 7:

”7. Från och med den 1 januari 2025 är tillverkning och export av tandamalgam förbjuden.”

I Bilaga II kommer ytterligare sex produkter med tillsatt kvicksilverföremål för tillverknings-, import- och exportförbud läggas till. För dessa produkter finns olika utfasningsdatum.

Konsekvensbeskrivning

I remissen framgår att en konsekvensbedömning har tidigare gjorts. Genom att föreskriva restriktioner om utfasning och förbud ska målet om ett kvicksilverfritt Europa, kunna uppnås i tid.

Miljöförvaltningens bedömning

Sverige har sedan tidigare ett förbud mot användning av tandamalgam och har kommit långt i sitt arbete med utfasning och miljöförvaltningen har uppfattningen att Sverige inte kommer påverkas av den föreslagna ändringen i det avseendet.

Miljöförvaltningen ser positivt på de föreslagna ändringarna i kvicksilverförordningen och bedömer det som rimligt att ett kvicksilverfritt EU därigenom ska kunna uppnås före år 2030. Detta är förstås under förutsättning att respektive land inom EU tar sitt ansvar och ser till att de restriktioner och förbud som nu införs i kvicksilverförordningen följs. Miljöförvaltningen bedömer sammantaget att ändringarna kommer att bidra till en minskad risk för att människor och miljön ska behöva bli exponerade för kvicksilver.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Ola Gustafsson
Avdelningschef
Avdelningen för miljö- och hälsoskydd